

Zengininde sanat kayıtsızlığı

Yurdumuzun her tarafında ve şimdiye kadar görülmemiş nispette varlıklı adamlar türeyip üremektedir. Kimini pamuk, kimini pirinç, kimini buğday, bir başkasını müteahhitlik, ötekini komüsyonculuk, berikini ise orman, arazi ve emlak alım satımı zengin etti. İçlerinde bütün vilâyetlerimizi temsil edecek şahıslar var. Onlardan dedelerimizin yaptıkları gibi artık camî, çeşme, imaret, su yolu beklemiyoruz; asır değişmiştir; Devlet, Belediyeler ve hayır cemiyetleri, kudretleri yettiği kadar bu işleri başarmaya çalışıyor; fertlerden de yardımı koşanlar yok değil. Bizde yok olan, sanat ve edebiyata, bir de memleketi, memleket meşhurlarını tanıtacak mahallî eserlere müsabaka açarak mükâfat ayırmak isteyen irfan dostu zenginlerdir. Harbden önceki Fransayı o cihetten örnek alırsak vilâyetlerin çoğunda bir takım mükâfat ve teşvik teşkillerine raslarız. Şehir ve kasabalarda Ali'nin, Veli'nin kurdukları çeşitli mükâfat vakıfları yıllardan beri işler, durur.

Kimi zengin, meselâ Lamartine'i sevmiştir; onun hakkında iyi bir kitap yazana para vakfeder, kimisi doğrudan doğruya kendi vilâyetine, kasabasına âşiktir; bu konu üzerinde şiir, hikâye, etüd gibi bir eser vücuda getireni mükâfatlandırır. Yahut kasabalılarından mimar, mühendis, ressam, muharrir, doktor yetişmesine, yahut da yetişenlerin refaha ermesine yarayacak bir sermaye ayırır. Şimdi önümde duran bir listeye bakıyorum, Fransada Tarn vilâyetinin Mazamet kasabacığına kadar bir (sanat ve edebiyat) kurumu ve onun eski şair François Villon adına kurulmuş bir de mükâfat vakfı var!

Bizdeki zenginlerin ummî olduklarını sanmıyorum. Nedim'e, Tevfik Fikret'e haydi gitmiyelim... İçlerinde hiç değilse Hüseyin Rahmi'ye bayılanlar olmalıdır. Böyle bir mükâfat konmuş olsaydı onun meselâ rahmetli Osman Cemal'e verilmesi mümkündü. Müsabakayı kazananın hatırı bir yıl alınırdı amma vakfı kurunun adı her mükâfat veriliste anılır, sanat tarihine işlenir kalırdı.

Refik Halid Karay

